

БАСТАВЫШ МЕКТЕПТЕРДЕГІ
АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

К. Р. МАМАДЖАНОВ
З. А. НАРИМБЕТОВА

203.004.
44-49.

ЎЗБЕКСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЖОҒАРЫ ЖӘННЕ ОРТА АРНАУЛЫ БІЛІМ
МИНИСТРЛІГІ

ШЫҒРЫШҚ МЕМЛЕКЕТТІК ПЕДАГОГИКА
УНИВЕРСИТЕТИ

МАМАДАЛИЕВ КАМОЛИДИН РАХМАТУЛЛОЕВИЧ
НАРИМБЕТОВА ЗАКИЯ АХМЕДОВНА

БАСТАУЫШ МЕКТЕПТЕРДЕГІ АҚПАРАТТЫҚ
ТЕХНОЛОГИЯЛАР

(оқулық)

— 13828/64—

Оқыту саласы: 5111700 – Бастауыш білім және спорттық
білім

ШЫҒРЫШҚ-2022

«Yangi chirchiq book»

УДК 32.973
ББК 32.81 я73

Мамадалиев К.Р., Наримбетова З.А.

Бастауыш мектептердегі акпараттық технологиялар /
окулык, - Шыршык: «Үangi chіschіq book», 2022. – 284 б.

5111700 – Бастауыш білім беру және спорттық-тәрбие жұмысына арналған «Бастауыш сыныптағы акпараттық технологиялар» окулығы бүгінгі күнге дейін бірқатар авторлар тарапынан ұсынылған әдебиеттер, окулықтар мен шетелдік тәжірибелер негізінде дайындалып, мазмұны қайта жаңартылды.

Пікір білдірушілер:

О.У.Маллаев – Ташкент акпараттық технологиялар университетінің «Акпараттық технологиялар» кафедрасының доценті, философия ғылымдарының докторы (PhD).

Ш.Қ.Мардонов – Ташкент облысы Шыршык мемлекеттік педагогикалық институтының бастауыш білім беру факультетінің деканы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор.

Өзбекстан Республикасы Жоғары және орта арнаулы білім министрлігінің 2022 жылғы 25 ноябрьдегі 388-санды бұйрығына сәйкес оку колданба ретінде баспаға ұсынылды.

©Мамадалиев К.Р., 2022
©«Үangi chіschіq book», 2022

Алғы сөз

Әлемде окуту технологияларының тенденцияларына сәйкес білім сапасы технологиялары интеллектуалдық әлеуетті дамыту тәжірибесіне, білім беру үдерістерін жобалау арқылы білім беруді жаңғыртуға, заманауи окулықтар мен электронды окулықтарды құруға он әсерін тигізетін тәжірибеге ерекше көңіл бөлінеді. Білім мен ғылым дамыған АҚШ, Ұлыбритания, Германия, Жапония, Оңтүстік Корея сияқты елдерде әдеттегілік жүйелерді жобалау мен пәндерді окуту және окулықтардың мазмұнын цифрлық технологиялар негізінде жетілдіру әдістері бойынша зерттеулер жүргізілуде.

Әлемдік білім беру жүйесінде заманауи педагогикалық және акпараттық технологиялардың мүмкіндіктерін пайдалана отырып, қоғамның барлық салаларындағы сияқты дамыған елдердің жоғары оку орындарында да окулықтар мен окутудың сапасы мен тиімділігін арттыру мақсатында реформалар жүргізіліп жатыр. Бұл ретте заманауи окулықтарды, әсіресе электронды окулықтарды жасап, оку үдерісіне енгізудің маңызы зор.

Білімнің білім беру жүйесінде қызмет ететін, өз саласын терең меңгерген, озық педагогикалық және акпараттық технологияларды меңгерген, оны колдана алатын, осы салада жаңашылдық жасай алатын педагог кадрларды даярлауға ерекше көңіл бөлінуде. Білім беру процесін озық педагогикалық, акпараттық-коммуникациялық технологиялар негізіндегі заманауи окулықтармен және окулықтармен қамтамасыз ету маңызды. Өзбекстан Республикасы Министрлер Кабинетінің 2018 жылғы 10 октябрьдегі № 816 «Жоғары оку орындарын окулықтармен қамтамасыз ету туралы» қаулысы. Жоғары және орта арнаулы, кәсіптік білім беру жүйесі студенттер үшін окулықтар жасауға қойылатын талаптар¹, принциптері білім беру жүйесінің барлық салаларына арналған

¹Өзбекстан Республикасы Министрлер Кабинетінің 2018 жылғы 10 октябрь күнігі 816-санды «Жоғары оку орындарын окулықтармен қамтамасыз ету туралы» қаулысы.

заманауи оқулықтар жасау және оларды дайындау тілге тиек етілді.

Бұл оқу құралы болашақ бастауыш сынып мұғалімдерінің кәсіби дайындығын дамытудың, нарықтық экономика жағдайында бәсекеге қабілеттілікті қамтамасыз ететін инновациялық педагогикалық іс-әрекетке қажетті әдістемелік білім, білік және дағдылар жүйесін қалыптастырудың бастапқы нүктесі болып табылады. Ақпараттық технологияларды оқытуда қолдану мәселелері ғылымды оқыту қамтылған.

«Бастауыш мектептегі ақпараттық технологиялар» пәні бастауыш сынып мұғалімдерінің инновациялық педагогикалық іс-әрекетінің негізгі ұғымдарын, құрылымын, критерийлерін білу, математикалық білім беру саласында қолданылатын технология негіздерін, өзіндік ерекшеліктерін, деңгейлерін білу және классификациялау, жүзеге асыру жолдарын, оқушылардың оқу іс-әрекетін ұйымдастыру мен басқару, оқушыларға сараланған, жеке көзқарас, математиканы оқытуда модульдік, проблемалық, дидактикалық-ойын, жұптық оқыту мен дәстүрлі оқытуды, оқушыларды оқыту технологияларын, жобалық технологияларды, жаңа ақпаратты пайдалана білуге, оқытудағы технология құралдары, мультимедиялық технологиялар, оқушыларды шағын топтарда оқыту, олардың шығармашылық ізденістерін ұйымдастыру, оқушыларды өз бетінше ойлауға, жұмыс істеуге үйретеді.

ТАҚЫРЫП 1. ОҚУ ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ ҚҰРЫЛЫМЫ

Жоспар:

1. Тәрбие технологиясы педагогикалық жүйенің негізін қалаушы.
2. Оқыту технологиясының құрылымы (бөлімдері бойынша).
3. Оқыту технологиясының қозғалмалы құрылымы.
4. Білім беру технологиясын жобалау және өңдеу тәртібі.

Жүйе бір-бірімен байланысты және өзара әрекеттесетін бөліктердің инварианттық тәртібі оның ішкі құрылымын жасайтын өзінің ажырамас бөлігі болып табылады. Бұл әрекет нәтиже мақсаттарға тәуелді болатын қозғалыстағы құрылым.

Педагогикалық жүйе келесі құрамдас бөліктерден тұрады:

- Тәрбиеші – мұғалім, өндірістік оқыту шебері;
- Білім алушы – оқушы, тыңдаушы;
- Тәрбиелік мақсат – бір нәрсені үйретуге ұмтылу;
- Нәтиже – (1) оқушы осы кезеңнен шыққан кезде білуге, орындауға, бағалауды қажет ететін нәрсеге келу;

➤ (2) Оқу-тәрбие процесінің тиімділігін көрсете отырып, мақсатқа жету деңгейін сипаттайды. Нәтиже белгіленген мақсатқа сай болса, қосымша оқыту процесі аяқталды;

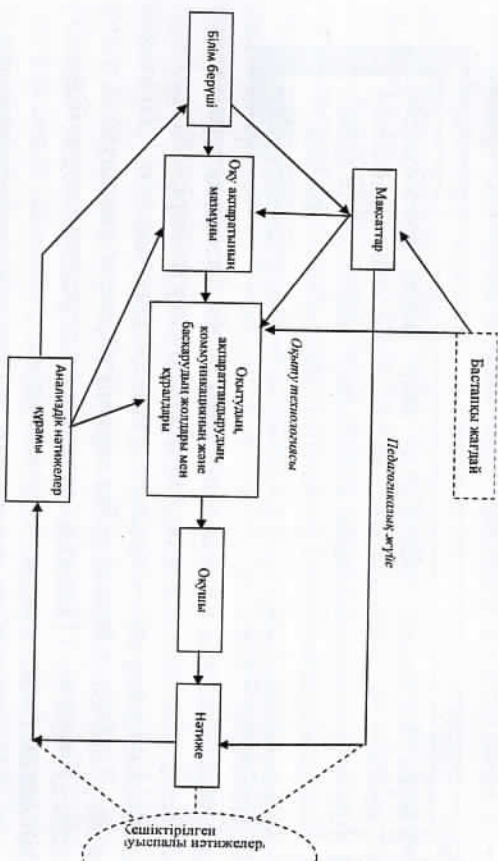
➤ Оқу ақпаратының мазмұны – жаратылыстану пәндерін оқыту мазмұнын құрайтын көркем мәтіндер мен оқулықтардан, көздіктерден және басқа да ақпарат көздерінен тұрады. Ол оқу жоспары негізінде анықталады және мақсат қою негізінде тәрбиешімен түрлендіріледі;

➤ Білім беру технологиясы – (1) оқыту – әдістер, формалар және құралдар; (2) байланыс, (3) ақпарат және (4) басқару тәсілдері мен құралдары;

➤ Аналитикалық-нәтиже мазмұны – білім беру технологиясы бойынша алынған нәтижелердің тиімділігін өлшеудің жолдары мен құралдары.

Педагогикалық жүйенің құрамдас бөліктерінің ешқайсысы болмаса, онда оқу-тәрбие процесінің өзі де болмайды немесе әлсіз болады. Кез келген жағдайда, нәтиже оң болса да, бұл кездейсоқ болуы мүмкін.

Педагогикалық жүйенің құрылымы

Ескерту:

1. «Бастапқы жағдай» - оқу технологиясын жобалауды бастамас бұрын жан-жақты ақпаратты алу, атап айтқанда:

Оқушылар, соның ішінде:

- ✦ базалық білім (бұрын алған білімдердің жиынтығы);
- ✦ білімділік – ақпараттық дағдылар;
- ✦ үздіксіз білім алуға, мамандық алуға қажетті білім беру коммуникациялық дағдылары (пікір алмасуға байланысты);
- ✦ кәсіби маңызды қасиеттері;
- ✦ тұлғаның әлеуметтік маңызды қасиеттері;
- ✦ Оқу материалы;

✦ оқу материалдарының (кітаптар, оқу құралдары, видеолар және т.б.) болуы;

✦ оқу құралдарының болуы және жағдайы;

✦ жабдықталған бөлмелердің болуы (цех, тәжірибелік бөлмелер және т.б.).

Бастапқы жағдайды «анықтау» мақсат қою үшін маңызды.

2. «Кейінгі қалдырылған, айнымалы нәтиже».

Материалдық және жауапты (мысалы, өндірістік) қызмет бөлімі бір саланың өмір сүру заңдылықтарымен байланысты. Сондықтан өндіріс технологиясы технологиялық тәртіпті қатаң анықтаумен сипатталады және сонымен бірге әрқашан нәтиженің көзделген мақсатқа сәйкес келуін қамтамасыз етеді.

Дегенмен, оқу іс-әрекеті тұлғалық-субъективті, эмоционалдық сипатқа ие, ол авторлық, даралық, шығармашылық, дайындықсыз, яғни процесстің өзін құру, мұғалімнің психологиялық-кәсіптік ерекшеліктері мен жан-жақты тұлғалық ерекшеліктеріне негізделген оқытуға негізделген. Оқушылардың ерекшеліктері. Сондықтан білім беру технологиясында белгіленген тәртіптен ауытқуға жол берілмейді және осы технологияны жүзеге асыруда субъектінің қол жеткізген оқу нәтижелері көшіктіріліп, өзгермеіі болады. Қандай жағдайда да нәтиже орташа көрсеткішке сәл жақын болады.

Оқыту технологиясының құрылымы

Құрылым (лат. Structura - құрылым, орналау), құрамдас бөліктердің нақты байланысы, олардың орныласуы; бір нәрсенің құрылымы.

Құрылымның бөліктері шартты түрде бөлінбейтін және салыстырмалы бөлшектер болып табылады.

Құрылымның құрамдас бөліктері - оларды бөліктерге біріктіретін атау.